

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ υπ' αριθ. 113/2007

ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Γ' ΤΜΗΜΑΤΟΣ
Συνεδρίαση της 13-3-2007

Σύνθεση :

Πρόεδρος : Γεώργιος Πουλάκος, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ.

Μέλη: Πασχάλης Κισσούδης, Νικόλαος Μαυρίκας, Ιωάννης Τρίαντος, Ηλίας Δροσογιάννης, Ιωάννης Διονυσόπουλος, Ανδρέας Χαρλαύτης, Ασημίνα Ροδοκάλη, Νομικοί Σύμβουλοι.

Εισηγητής : Μαρία Δεληγιάννη Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμ. Ερωτ: Το Α.Π. οικ. 30935/27.12.2006 έγγραφό της, η Γενική Δ/ση Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Δ/ση Οικονομικών Ο.Τ.Α., Τμήμα Οικονομικής Δ/σης Ο.Τ.Α. του Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται αν οι συμβάσεις συνομολόγησης δανείων των Δήμων, Κοινοτήτων, Ν.Π.Δ.Δ., Συνδέσμων, αμιγών επιχειρήσεων αυτών και των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, απαλλάσσονται από την εισφορά του 0,6% του ν.128/1975, όπως κάθε φορά αυτή ισχύει δεδομένου ότι, δεν γίνεται ρητή απαρίθμηση στην παρ. 1 του άρθρου 177 του Κ.Δ.Κ. και στην παρ. 4 του άρθρου 96 του π.δ/τος 30/1996 των τελών και δικαιωμάτων υπέρ τρίτων, από τα οποία απαλλάσσονται οι συμβάσεις για τη συνομολόγηση δανείων όλων των προαναφερόμενων φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης.

1

I. Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο γνωμοδότησε ομόφωνα ως εξής :

A. Στο νέο Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν.3463/2006) ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 176 παρ. 1 «Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να συνομολογούν δάνεια με το Κράτος με αναγνωρισμένα πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της Ελλάδας ή του εξωτερικού και με κάθε είδους δημόσιους οργανισμούς και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, αποκλειστικά για την πραγματοποίηση σκοπών της αρμοδιότητας ή της δράσης τους συμπεριλαμβανομένης και της αποπληρωμής ληξιπρόθεσμων ή μη οφειλών.»

Άρθρο 176 παρ. 7 «Οι Δήμοι και οι Κοινότητες με σκοπό την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων αναγκών ρευστότητάς τους και αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση των λειτουργικών τους δαπανών, μπορούν να συνομολογούν με αναγνωρισμένα πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της Ελλάδας ή του εξωτερικού και με κάθε είδους δημόσιους οργανισμούς και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου:

α) Βραχυπρόθεσμες πιστώσεις Ανοιχτών Αλληλόχρεων Λογαριασμών με όριο έως τέσσερα τοις εκατό (4%) του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού του τελευταίου Ισολογισμού Χρήσης τους και στην περίπτωση μη εφαρμογής του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί των μέσων ταμειακών και τραπεζικών καταθετικών υπολοίπων του προηγούμενου τριμήνου μη συμπεριλαμβανομένων των διαθεσίμων που προορίζονται για επενδυτικούς σκοπούς και

β) Συμβάσεις δημιουργίας χρεωστικού υπολοίπου σε λογαριασμούς καταθέσεων. Το χρεωστικό υπόλοιπο αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) του μέσου ετήσιου πιστωτικού υπολοίπου των τηρούμενων καταθετικών λογαριασμών τους».

Άρθρο 176 παρ. 8 περ. α « Οι Δήμοι μπορούν να εκδίδουν ομολογιακά δάνεια, για την πραγματοποίηση των σκοπών της αρμοδιότητάς τους, ύστερα από έγκριση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.»

Άρθρο 177 «1. Οι συμβάσεις για τη συνομολόγηση δανείων προς Δήμους και Κοινότητες δεν επιβαρύνονται με τέλη και δικαιώματα υπέρ

Handwritten signature and initials, possibly 'GA' and 'J', followed by the number '2'.

τρίτων. 2. 3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν εφαρμογή και για τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους συνδέσμους Δήμων, Κοινοτήτων και Δήμων και Κοινοτήτων και τις αμιγείς δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις.»

«Άρθρο 276. Οι Δήμοι και οι Κοινοότητες, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα και τα λοιπά δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι Σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων, οι αποκλειστικώς κοινωφελούς χαρακτήρα αμιγείς δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις, οι επιχειρήσεις Ύδρευσης-Αποχέτευσης, η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδας και οι Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων απαλλάσσονται εν γένει από κάθε δημόσιο, άμεσο ή έμμεσο, δημοτικό, κοινοτικό ή λιμενικό φόρο, τέλος, δικαστικό ένημο και εισφορά υπέρ οποιουδήποτε ταμείου, εισφορά υπέρ της Ε.Ρ.Τ. - Α.Ε., από κρατήσεις και από κάθε δικαστικό τέλος στις δίκες τους, με την επιφύλαξη των εκάστοτε ισχυουσών φορολογικών ρυθμίσεων. Επίσης έχουν όλες ανεξαιρέτως τις ατέλειες και τα δικαστικά, διοικητικά και δικονομικά προνόμια που παρέχονται στο Δημόσιο.

Απαλλαγές που προβλέπονται υπέρ του Δημοσίου από το παράβολο για άσκηση ένδικων μέσων, για την εισφορά υπέρ του ταμείου χρηματοδότησης δικαστικών κτιρίων, για το δικαστικό ένημο αντιγράφων και για τα δικαιώματα υπέρ των έμμισθων υποθηκοφυλάκων, ισχύουν και για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα και λοιπά νομικά πρόσωπα, τους Συνδέσμους Δήμων και Κοινοτήτων, τις Τοπικές Ενώσεις και την Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας».

Στο Π.Δ. 30/1996 Κώδικας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης προβλέπονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 96 (Κωδ/ση άρθρου 25 Ν.2218/1994)

« 1. Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις μπορούν να συνομολογούν δάνεια με το κράτος, με αναγνωρισμένα πιστωτικά ιδρύματα και τράπεζες του εσωτερικού, με νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και με κάθε είδους δημόσιους οργανισμούς, για την πραγματοποίηση του σκοπού τους.

Μπορούν επίσης να εκδίδουν ομολογιακά δάνεια ύστερ από έγκριση της επιτροπής κεφαλαιαγοράς.

4. Οι διατάξεις, που επιβάλλουν την παράσταση δικηγόρων κατά τη σύνταξη δανειστικών συμβολαιογραφικών εγγράφων, δεν εφαρμόζονται για τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις. Οι συμβάσεις για τη συνομολόγηση των δανείων δεν επιβαρύνονται με τέλη και δικαιώματα υπέρ τρίτων.

7. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν εφαρμογή και για τα ιδρύματα και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που συνιστώνται από τις Ν.Α.»

Περαιτέρω με το άρθρο 1 του Ν.Δ. 887/1971 (Α, 105) παρεσχέθη η δυνατότητα να ορίζονται με απόφαση της Νομισματικής Επιτροπής ειδικά επιτόκια για τις πάσης φύσεως χορηγήσεις των Τραπεζών σε επιχειρήσεις, που έκαναν εξαγωγές βιομηχανικών, βιοτεχνικών και μεταλλευτικών προϊόντων. Με την ίδια διάταξη ορίσθηκε επίσης, ότι οι τυχόν διαφορές ποσών, τόκων, που προκύπτουν από τις εν λόγω χορηγήσεις θα επιστρέφονται από τις χρηματοδοτούσες τράπεζες στις κατά περίπτωση επιχειρήσεις, με χρέωση του τηρούμενου στην Τράπεζα της Ελλάδος ειδικού λογαριασμού, που συστήθηκε με την 19-3-1962 σύμβαση μεταξύ των Τραπεζών και διατηρείται σ' αυτή με βάση ετήσιες εισφορές τους. Επίσης ορίσθηκε ότι το τυχόν άνοιγμα του λογαριασμού αυτού, που θα προκύπτει μεταξύ των ως άνω επιστροφών και των κατά το ίδιο έτος εισφορών θα καλύπτεται από το Δημόσιο με εγγραφή ειδικής πίστωσης στον κρατικό προϋπολογισμό.

Η ανωτέρω διάταξη αντικαταστάθηκε με την παραγρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 128/1975 (Α' 178) χωρίς ουσιαστική διαφοροποίηση του περιεχομένου της. Με την παράγραφο 3 του ιδίου άρθρου επεβλήθη σε βάρος των πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα ορισμένη σε ποσοστό εισφορά υπέρ του ως άνω λογαριασμού. Ειδικότερα με τις ανωτέρω παραγράφους ορίσθηκαν τα εξής :

« 1. Το τυχόν άνοιγμα του παρά τη Τραπέζη της Ελλάδος κοινού λογαριασμού δι' επιστροφήν διαφορών τόκων εις εξαγωγικάς επιχειρήσεις του δημιουργηθέντος κατ' εφαρμογήν της από 19 Μαρτίου 1962 μεταξύ των Τραπεζών συμβάσεως εγκριθείσης δια της 1265/13.1962 αποφάσεως της Νομισματικής Επιτροπής, ως αυτή ετροποποιήθη και συνεπληρώθη μεταγενεστέρως δια της από 30.1.1969 συμβάσεως εγκριθείσης δια της 1520/17/18.2.1969 αποφάσεως της Νομισματικής Επιτροπής, το προκύπτον

 4

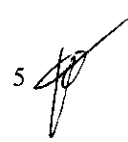
κατ' έτος εκ της χρεώσεως αυτού δια πληρωμάς πραγματοποιούμενας συμφώνως προς τας εκάστοτε εκδιδόμενας αποφάσεις της Νομισματικής Επιτροπής, εγκρινομένης υπό του Υπουργικού Συμβουλίου, μετ' αφαιρέσιν της πιστώσεως του λογαριασμού δια των εισφορών των συμβληθεισών Τραπεζών, καλύπτεται υπό του Δημοσίου, αναγραφομένης ειδικής προς τούτο πιστώσεως εις τον Κρατικόν Προϋπολογισμόν. Ο τρόπος δικαιολογήσεως του προκύπτοντος ανοίγματος το οποίον καλύπτεται υπό του Κρατικού Προϋπολογισμού ορίζεται δια κοινής αποφάσεως των Υπουργών Συντονισμού και Προγραμματισμού και Οικονομικών.

3. Επιβάλλεται από του έτους 1976 εισφορά, βαρύνουσα τα πάσης φύσεως εν Ελλάδι λειτουργούντα πιστωτικά ιδρύματα, περιλαμβανομένης και της Τραπέζης της Ελλάδος, υπέρ του εν τη παραγράφω 1 του παρόντος άρθρου λογαριασμού, ανερχομένη εις ποσοστόν ένα (1) επί τοις χιλίοις ετησίως επί του μέσου ετησίου ύψους των εντός εκάστου ημερολογιακού έτους μηνιαίων υπολοίπων των χορηγουμένων υπ' αυτών πάσης φύσεως δανείων ή πιστώσεων, περιλαμβανομένων και των πιστώσεων προς τράπεζας, ως και προς το Δημόσιο, πλην των εντόκων γραμματίων. Η εισφορά αυτή οφείλεται πέραν των δυνάμει της από 19 Μαρτίου 1962 μεταξύ των Τραπεζών συμβάσεως, ως αύτη ετροποποιήθη και συνεπληρώθη μεταγενεστερώς, συμφωνηθεισών εισφορών».

Με το άρθρο 22 του νεώτερου Ν. 2515/1997 υπήχθησαν στην εισφορά, η οποία επιβλήθηκε με βάση την παράγραφο 3 του άρθρου 1 του Ν. 128/1975 και τις εν συνεχεία τροποποιήσεις αυτής, οι πάσης φύσεως χορηγήσεις δανείων ή πιστώσεων σε δραχμές και συνάλλαγμα από πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα, περιλαμβανομένης και της παροχής δανειακής διευκόλυνσης μέσω διάθεσης με ιδιωτική τοποθέτηση στα πιστωτικά ιδρύματα ομολογιακών εκδόσεων των δανειοδοτούμενων καθώς και των πάσης φύσεως χρηματοπιστωτικών συμβάσεων ισοδύναμου αποτελέσματος προς την παροχή πιστώσεων, υπάγονται, ανεξαιρέτως του ύψους του εφαρμοζομένου επιτοκίου, με εξαίρεση τις πάσης φύσεως χορηγήσεις προς το Ελληνικό Δημόσιο επί των οποίων δεν επιβάλλεται εισφορά.

Τέλος με το άρθρο 18 του Ν. 2703/1999 επαναπροσδιορίστηκαν οι συντελεστές της εισφοράς του Ν.128/75, ενώ με τις διατάξεις του άρθρου 19 του Ν.3152/2003 τροποποιήθηκαν εκ νέου οι διατάξεις που αφορούν την

5

αφορούν την εισφορά του Ν.128/75 με νέα μείωση αυτής. Ειδικότερα στην παρ.1 του ως άνω άρθρου ορίζεται ότι :

« Από την 1.6.2003 ο συντελεστής της εισφοράς του Ν.128/1975 που βαρύνει τα χορηγούμενα δάνεια, τις πάσης φύσεως χορηγήσεις και τα υπόλοιπα των δανείων ή πιστώσεων όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και όλα τα κοινοπρακτικά και ομολογιακά δάνεια των οποίων οι συμβάσεις συνάπτονται από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, ορίζεται στο ποσοστό 0,6% ετησίως. Οι διατάξεις των παρ.1,3,4 του άρθρου 18 του Ν.2703/1999 παραμένουν σε ισχύ.»

Β. Με τις διατάξεις των άρθρων 176 και 177 του νέου Δ.Κ.Κ. καθώς και 96 του Π.Δ. 30/1996 για την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση προβλέπεται αντιστοίχως η δυνατότητα των Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού καθώς και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και αμιγών επιχειρήσεων που συστήνουν αυτοί, να δανειοδοτούνται από πιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού . Για όλες τις ανωτέρω δανειακές συμβάσεις με την παρ. 1 του άρθρου 177 ΔΚ.Κ και παρ.4 του άρθρου 96 Π.Δ. 30/96 θεσπίζεται απαλλαγή από κάθε προβλεπόμενη επιβάρυνση για τέλη και δικαιώματα υπέρ τρίτων. Η διάταξη είναι γενική και δεν θέτει καμία άλλη προϋπόθεση ή περιορισμό, είναι δε ενταγμένη σε ένα πλαίσιο ευνοϊκών διατάξεων που περιορίζουν τα έξοδα για την σύναψη δανειακών συμβάσεων από τα ανωτέρω νομικά πρόσωπα και την εμπράγματη εξασφάλιση αυτών. Σκοπός του νομοθέτη με τις ανωτέρω προβλέψεις είναι ν απαλλάξει τους Δήμους και τις Κοινότητες από πρόσθετα έξοδα κατά τη σύνταξη δανειστικών συμβολαίων κ.λπ., ώστε να διατίθενται αυτοτελή τα ποσά των συναπτομένων δανείων για την αντιμετώπιση των δαπανών εκτέλεσης των έργων ή προμηθειών για τα οποία συνομολογούνται καθώς και η επίτευξη ευνοϊκών όρων δανειοδότησης των Ο.Τ.Α. από τον ιδιωτικό τομέα (Βλ σχ. Μ. Καραναστάση, Ο νέος ΔΚΚ, ερμηνεία κατ άρθρο , εκδ 2006, σ.896).

Συνεπώς θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η θεσπιζόμενη απαλλαγή καταλαμβάνει όλες γενικά τις προβλεπόμενες από το νόμο, κατά την σύναψη της κάθε δανειακής σύμβασης, επιβαρύνσεις υπέρ τρίτων, των όρων «τέλη» και «δικαιώματα» ερμηνευομένων κατά την ευρύτερη δυνατή έννοια, και ως τρίτου θεωρουμένου κάθε προσώπου πέραν των συμβαλλομένων Ο.Τ.Α. και του δανειοδότη.

6

Η άποψη υπέρ της ευρείας ερμηνείας των ανωτέρω διατάξεων ενισχύεται και από την διατύπωση της παρ 1 του άρθρου 276 Δ.Κ.Κ. συμφώνως προς την οποία οι Ο.Τ.Α. « απαλλάσσονται εν γένει από κάθε δημόσιο, άμεσο ή έμμεσο, δημοτικό, κοινοτικό ή λιμενικό φόρο, τέλος, δικαστικό ένσημο και εισφορά υπέρ οποιουδήποτε ταμείου..», από την οποία σαφώς προκύπτει η βούληση του νομοθέτη να απαλλάξει τους Ο.Τ.Α. και τα νομικά πρόσωπα αυτών από τις πάσης φύσεως επιβαρύνσεις υπέρ τρίτων.

Τέτοια επιβάρυνση των δανειακών συμβάσεων αποτελεί η διεπόμενη από το ανωτέρω νομοθετικό πλαίσιο εισφορά του Ν.128/75 υπέρ του τηρούμενου στην Τράπεζα της Ελλάδος ειδικού λογαριασμού, που συστήθηκε με την 19-3-1962 σύμβαση μεταξύ των Τραπεζών και διατηρείται σ' αυτή προκειμένου, κατ αρχήν, από αυτόν να χρηματοδοτείται η επιστροφή των ποσών που προκύπτουν από τις τυχόν διαφορές τόκων, από τις πάσης φύσεως χορηγήσεις των Τραπεζών σε επιχειρήσεις, που έκαναν εξαγωγές βιομηχανικών, βιοτεχνικών και μεταλλευτικών προϊόντων συμφώνως προς το άρθρο 1 του Ν.128/1975. Η ανωτέρω εισφορά θεσπισθείσα αρχικά ως επιδότηση δανείων προς εξαγωγικές επιχειρήσεις και εν συνεχεία με τις τροποποιήσεις των σχετικών διατάξεων γενικό έσοδο του δημοσίου , έχει το χαρακτήρα δημοσιονομικής επιβάρυνσης των δανειακών συμβάσεων η οποία εμπίπτει έχουμε τη γνώμη στην έννοια της παρ.1 του άρθρου 177 Δ.Κ.Κ. και 96 του Π.Δ. 30/96.

Τέλος, από την διατύπωση των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι η απαλλαγή αφορά κάθε επιβάρυνση της δανειακής συμβάσεως και συνεπώς καταλαμβάνει όχι μόνο αυτές που βαρύνουν τον δανειολήπτη Ο.Τ.Α. αλλά και τον εκάστοτε δανειοδότη, όπως εν προκειμένω η εισφορά του Ν 128/1975, η οποία βαρύνει κατ αρχήν την χορηγούσα Τράπεζα. Εξάλλου και υπό την αντίθετη εκδοχή στην πράξη παρατηρείται παγία μετακύλιση της εισφοράς προς τον δανειολήπτη, η οποία διαπιστώνεται και στο σκεπτικό της 430/2005 απόφασης του Αρείου Πάγου, με την οποία διατυπώνεται η άποψη ότι με τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις του νόμου η εισφορά φέρεται να βαρύνει την συναλλαγή χωρίς να προσδιορίζεται ο υπόχρεος να καταβάλει αυτή και κρίθηκε ότι η καταβολή της εισφοράς από τον δανειολήπτη δεν αντίκειται στο νόμο και δεν είναι καταχρηστική.

II. Κατόπιν των ανωτέρω η απάντηση στο ερώτημα είναι καταφατική

δηλαδή οι συμβάσεις συνολόγησης δανείων των Δήμων, Κοινοτήτων, Ν.Π.Δ.Δ., Συνδέσμων, αμιγών επιχειρήσεων αυτών και των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, απαλλάσσονται από την εισφορά του ν.128/1975, όπως κάθε φορά αυτή ισχύει .

Θεωρήθηκε

Αθήνα, 17-3-2007

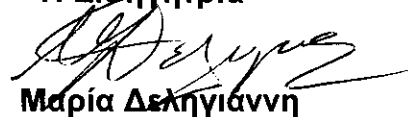
Ο Πρόεδρος

Γεώργιος Πουλάκος
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ

Η Εισηγήτρια

Μαρία Δεληγιάννη

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.